

31.3.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Timo Kaisanlahti

Suomen Taloushallintoliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain 3 luvun muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntomme yllä mainitusta hallituksen esityksestä.

Lausuntomme keskeinen sisältö

Lausumme näkemyksemme hallituksen esitysluonnokseen sisältyvästä uudesta velvoitteesta, jonka johdosta keskikokoisten ja suurien kirjanpitovelvollisten sekä säätiöiden tulee laatia ja rekisteröidä tilinpäätöksensä ja toimintakertomuksensa digitaalisessa muodossa. **Pidämme esitystä kannatettavana sekä esitettyä vaiheistettua aikataulua perusteltuna ja hyvin käytäntöön sovellettavana. Suuret yritykset tulee valita ensimmäiseksi soveltamiskohteeksi, koska niillä on suurimmat kehitysresurssit asian tekniseen toteuttamiseen ja niiden kokonaismäärä on pieni. Kokemusten perusteella pakollisuus voidaan ulottaa keskisuurten yritysten jälkeen kaikkiin yrityksiin.**

Digitaalisen eli rakenteisen tilinpäätöksen hyödyt

Nykyinen prosessi tilinpäätöksen laatimisessa, hyväksymisessä sekä toimittamisessa julkaistavaksi PRH:lle on jo pitkään ollut mahdollista hoitaa digitaalisesti ja tehokkaasti. Lopputuotoksena on ollut PDF-muodossa julkaistavaksi toimitettu tilinpäätös. Lakimuutos edesauttaisi ohjelmistojen tilinpäätöstoimintojen kehittämistä ja sähköisen allekirjoituksen hyödyntämistä ja toisi siten lisää laatua ja tehokkuutta yritysten ja tilitoimistojen tilinpäätösprosessiin.

Tilinpäätöstiedon hyväksikäyttäjille rakenteinen tilinpäätös tuo vieläkin merkittävämpiä hyötyjä. PDF-tilinpäätösten muokkaaminen rakenteiseen muotoon hyväksikäyttöä varten edellyttää manuaalista työtä ja aiheuttaa huomattavia kustannuksia. Rakenteinen ja standardoitu tietosisältö mahdollistaa nopean, automaattisen ja kustannustehokkaan analyysin.

Suurimmat hyödyt digitaalisesta tilinpäätöksestä saadaan kuitenkin vasta, kun myös pienimpien yritysten tilinpäätökset saadaan digitaalisessa muodossa. Suuria ja keskisuuria yrityksiä sekä säätiöitä on rajallinen määrä, joten näiden tilinpäätösten digitalisointi PDF-tiedostoista ei nytkään aiheuta merkittävää kustannusta. **Taloushallintoliiton näkemyksen mukaan velvoite**

digitaalisen tilinpäätökseen tulee ulottaa kaikkiin yrityksiin, kun keskisuurten yritysten ilmoitusprosessi on hiottu toimivaksi. Alempana esitämme perustelut ja keinot, millä asia voidaan hoitaa hallitusti.

Käytännön ratkaisumalleja suuryrityksissä ja pk-sektorilla

Suuryritysten käytettävissä on välineitä ja IT-asiantuntijapalveluja, joiden avulla taloushallintojärjestelmän tuottamasta tilinpäätösaineistosta voidaan muokata iXBRL-tilinpäätös. Kustannukset ovat arvioitavissa suuryritysten näkökulmasta varsin kohtuullisiksi.

Pk-yritysten taloushallintoa hoidetaan yleensä suomalaisten ohjelmistotoimittajien taloushallintojärjestelmillä, kuten esimerkiksi Visma Fivaldilla ja NetVisorilla, ProCountorilla, Asterilla tai Fennoalla. Noin kymmenen yritystä kattaa noin 90 % markkinasta. Näiden ohjelmistojen asiakaskunnassa on kirjanpitolain keskisuuren kategorian yrityksiä. Näin vuoden 2025 aikana tulee ohjelmistoihin luotua valmiudet tuottaa digitaalinen tilinpäätös myös suurimmassa osassa pienimpiä yrityksiä.

Eräät pienet yritykset käyttävät ohjelmistoja, joihin ei tehdä valmiuksia digitaaliseen tilinpäätökseen tai nämä yritykset laativat kirjanpidon ilman ohjelmistoa. Näitä yrityksiä varten julkishallinto voisi laatia verkossa toimivan syöttölomakkeen tilinpäätökselle.

Tilinpäätöksen tai tilinpäätösluonnoksen toimittamisesta Verohallinnolle

Verohallinnolla on jo nyt valmiudet hakea rakenteisessa muodossa toimitettu tilinpäätös PRH:n järjestelmästä. Lakimuutokseen tulee sisällyttää yhden luukun periaate, jossa yhteisöä, joka toimittaa tilinpäätöksen PRH:lle rakenteisessa muodossa ei velvoiteta toimittamaan sitä Verohallinnolle.

Taloushallintoliiton suositukset lakimuutosta seuraavaan soveltamisvaiheeseen sekä käytännön huomioita

Haluamme antaa jo tässä vaiheessa suosituksia lakimuutoksen voimaantuloa seuraavaan käytäntöjen, prosessien ja järjestelmien suunnitteluun.

PRH:n nykyisen iXBRL-tilinpäätöksen hyödyntäminen

PRH:lle on toimitettu vapaaehtoiselta pohjalta rakenteisia tilinpäätöksiä iXBRL-muodossa ainakin laajasti käytetystä Fennoa taloushallinto-ohjelmistosta. iXBRL:n soveltamisesta ja sen tietosisällöstä on hyviä kokemuksia. iXBRL on perusteltua pitää jatkossakin julkaistavan tilinpäätöksen muotona.

KPA:n ja PMA:n tuloslaskelma- ja tasekaavoista poikkeaminen

KPA ja PMA tarjoavat mahdollisuuksia poiketa niissä julkaistuista tuloslaskelman ja taseen kaavoista. Eräissä tapauksissa poikkeaminen on oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta jopa välttämätöntä. Tämä asia on huomioitava hankkeen käytännön jalkautuksessa esimerkiksi taksonomian laajennuksilla ja ohjeistamalla pk-yrityksiä pitäytymään KPA:n ja PMA:n vakiokaavoissa.

Oikeellisen digitaalisen ja rakenteisen tilinpäätöksen tuottaminen vaatinee useita iteraatiokierroksia

Asiantuntijanäkemyksen mukaan digitaalista tilinpäätöstä tuskin saadaan ohjelmistossa ja sen käyttäjäkunnassa tehtyä kerralla oikein, vaan se vaatii iteraatiokierroksia. Tämä tulee huomioida hankkeen viestinnässä ja neuvontaresursseissa.